Svendborg Kommune

Miljø og Teknik
Natur og Miljø
Svendborgvej 135
5762 Vester Skerninge

8. marts 2021

Afdeling: Natur og Miljø

Dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3 til genintroduktion af den forsvundne lav (*Verrucaria praetermissa*) til Vejstrup Å.

Svendborg Kommune er i vinteren 2020 gjort opmærksom på af konsulent Erik Tveskov fra firmaet Akvatikon, at der tidligere har levet en sjælden lav med det latinske navn *Verrucaria praetermissa* i Vejstrup Å på Sydøstfyn.

Laven, som kan ses på billedet i figur 1 er senest registreret i Vejstrup Å i 1946. I december 2020 blev der foretaget en grundig eftersøgning fra udløbet i Storebælt til de øvre dele af systemet ved Brudager. Det er derfor kommunens vurdering, at arten må være uddød i Vejstrup Å.

Figur 1: *Verrucaria praetermissa* (foto: Naturbasen).

Figur 2: Vejstrup Å er beliggende på Sydøstfyn med udløb i Storebælt nordøst for Svendborg by.

Vejstrup Å har som mange af kommunens øvrige vandløb gennem tiderne været påvirket negativt af menneskelig aktivitet i form af udledning af næringsstoffer, forureninger og reguleringer osv., og det er formentlig derfor laven er forsvundet. Vandkvaliteten er generelt blevet bedre i vandløbet de seneste år, og derfor ønsker Svendborg Kommune i samarbejde med Erik Tveskov at genintroducere laven til Vejstrup Å.

Svendborg Kommune opfordrer alle til at skrive sikkert via Digital post. Derfor bør du aldrig sende fortrolige personhenførbare oplysninger (CPRnr. helbreds- og økonomiske oplysninger) i en almindelig mail. Læs mere: https://www.svendborg.dk/om-kommunen/digital-post-og-selvbetjening

Åbningstider:

Mandag-onsdag	Kl. 09.00-15.00
Torsdag	Kl. 10.00-16.30
Fredag	Kl. 09.00-14.00

Formålet med genintroduktionen er at bidrage til at genskabe vandløbets oprindelige økosystem og i det hele taget for at øge biodiversiteten i Vejstrup Å.

I Danmark finder man kun *Verrucaria praetermissa* i Vejle Kommune i nogle øvre dele af Gudenåen, i tilløb til Vejle Å, Grejs Å med tilløb samt i nogle mindre vandløb på sydsiden af Vejle Fjord. Se figur 3. Landets øvrige bestande er formentlig gået tabt.

Etablering af en sund bestand i Vejstrup Å vil ligeledes kunne fungere som en slags genbank og back up, hvis Vejle-bestandene skulle blive ramt af forurening, sygdom eller lignede, der gør at de forsvinder.

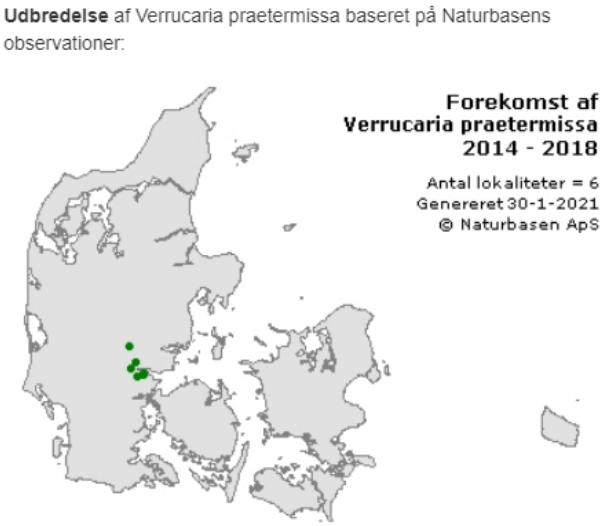

Figur 3: Kortet viser udbredelsen af laven *Verrucaria praetermissa* i Danmark og at den i dag kun er udbredt i Østjylland i Vejle Kommune. (Naturbasen).

Vejstrup Å

Vejstrup Å er et offentligt vandløb beliggende på Sydøstfyn nord for Svendborg med udløb i Langelandssund/Storebælt. Ifølge vandløbsregulativet har Vejstrup Å en længde på 17.009 meter.

Laven skal primært udsættes på strækningen fra Vejstrup Mølle (st. 12.746 meter) og nedstrøms til havet (st. 17.009 meter). Her er vandløbet ureguleret og har derfor et naturligt slynget forløb gennem skov og naturområder. Vejstrup Å er et typisk østfynsk vandløb, som er kendetegnede ved at være små og præget af lange stræk med stort fald og stor fysisk variation.

Vejstrup Å er jf. statens Vandområdeplan (2015-2021) inddelt i en række vandområder. Vandområdet for den strækning, hvor det er planlagt at udsætte *Verrucaria praetermissa* har identitets nummer o10355_x. Vandområdets miljømål er, at der må ikke ske forringelse af aktuel tilstand, herunder for de enkelte kvalitetselementer samt god økologisk tilstand senest 22. december 2015 og god kemisk tilstand senest 22. december 2015.

Vandområdets tilstand er følgende: økologisk tilstandsklasse, smådyr (DVFI): høj økologisk tilstand, økologisk tilstandsklasse, fisk: god økologisk tilstand, økologisk tilstandsklasse og makrofytter: ukendt tilstand.

Dispensation efter naturbeskyttelsesloven
Svendborg Kommune vurderer, at udsætning og genintroduktion af laven *Verrucaria praetermissa* vil kræve en dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3, idet en udsætning kan medføre ændringer i vandløbets tilstand.

I medfør af naturbeskyttelseslovens[1] § 65, stk. 2 meddeler Svendborg Kommune hermed dispensation fra lovens § 3 til at genintroducere laven *Verrucaria praetermissa* til Vejstrup Å med bestande indsamlet fra vandløb beliggende i Vejle Kommune.

Dispensationen gives på følgende vilkår:

- At rådgiver Akvatikon v/Erik Tveskov har Vejle Kommunes bemyndigelse til at til at færdes og indsamle laven *Verrucaria praetermissa* i følgende vandløb: I øvre del af Gudenåen, tilløb til Vejle Å, Grejs Å med tilløb og vandløb på sydsiden af Vejle Fjord.
- Indsamlingen og udsætningen skal forgå i perioden fra den 15. marts 2021 til 31. december 2021.
- Laverne udsættes i Vejstrup Å primært på strækningen fra Vejstrup Mølle (st. 12.746 meter) og strøms til Vejstrup Ås udløb i havet (st. 17.009 meter).
- Dispensationen gælder kun for naturbeskyttelseslovens § 3.
- Dispensationen er gældende i 3 år fra den bliver offentliggjort.

Afgørelsen er truffet på baggrund af en konkret vurdering af konsekvenserne for Vejstrup Å ved at der udsættes *Verrucaria praetermissa.*

Begrundelse for dispensationen
Svendborg Kommune har vurderet, at projektet ikke vil være til skade for vandløbets dyre- og planteliv.

Hvis der sker en ændring i vandløbets tilstand vil udsætningen snarere have en positiv effekt, idet *Verrucaria praetermissa* er en hjemmehørende art, som har eksisteret i vandløbet oprindeligt. Ved genintroduktion vil den formentlig udfylde en tom niche i vandløbets økosystem, hvilket vil øge vandløbets diversitet og robusthed.

Da *Verrucaria praetermissa* er forsvundet fra Fyn og de nærmeste bestande befinder sig i Vejle-området vurderes det, at en naturlig genindvandring ikke er realistisk. Derfor er det være nødvendigt at laven flyttes aktivt, hvis den i fremtiden igen skal kunne findes i Vejstrup Å. Bliver flyt-

[1] Miljø- og Fødevareministeriets bekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019 af lov om naturbeskyttelse

ningen en succes, og etablerer laven sig i Vejstrup Å, er der en sandsynlighed for at den spreder sig til nabo-vandløbene, hvilket ligeledes vil være et løft af naturkvaliteten i disse vandløb.

Afgørelse efter miljøvurderingsloven
Svendborg Kommune har på baggrund af VVM-screeningen (vedlagt som bilag 1) vurderet, at udsætningen af laven ikke vil kunne påvirke miljøet væsentligt, og derfor ikke er omfattet af krav om miljøvurdering.

Svendborg Kommune træffer hermed afgørelse i henhold til miljøvurderingslovens § 21 om, at udsætningen af laven *Verrucaria praetermissa* i Vejstrup Å, ikke vil medføre væsentlige virkninger af miljøet, og at der ikke skal gennemføres en miljøvurdering.

Screeningsafgørelsen er ikke en tilladelse, men alene en afgørelse om at projektet ikke er omfattet af krav om miljøvurdering og tilladelse.

Internationale naturbeskyttelsesområder
Vandløbsmyndigheden har vurderet udsætningen i henhold til bekendtgørelsen om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder[2], herunder Natura 2000-områder samt beskyttelse af visse arter.

Det er vurderet, at udsætningen ikke påvirker Natura 2000-områder negativt, da der ikke er sammenhæng mellem Vejstrup Å og de nærmeste Natura 2000-områder

Bilag IV-arter
Af bilag-IV håndbogen fremgår det, at der indenfor det 10 x 10 km kvadrat, forekommer følgende bilag IV-arter: Hasselmus, sydflagermus, dværgflagermus, markfirben, stor vandsalamander, spidssnudet frø og springfrø. Udsætningen af *Verrucaria praetermissa* vurderes at være uden betydning for de nævnte bilag IV-arter, og deres fouragerings- og rasteområder.

Rødliste-art
Verrucaria praetermissa er en yderst sjælden lav i Danmark og formentlig uddød på Fyn og i Vejstrup Å i nyere tid. Den er derfor også opført på Den Danske Rødliste, som moderat truet. Det vil sige det er en art, som vurderes at tilhøre kategorien moderat truet, og som er i meget stor risiko for, at den vil uddø i vild tilstand i nær fremtid.

Krav om tilladelse efter § 3
Svendborg Kommune har via konsulent Akvatikon v/ Erik Tveskov været i dialog med Miljøstyrelsen om reglerne for at flytte laver fra et vandløbssy-

[2] Miljø- og Fødevareministeriets bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

stem til et andet system. De vurderer, at indsamling af en lav ikke er omfattet af reglerne i artsfredningsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1466 af 6. december 2018 om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt). Da arten ikke fremgår af bilag 1 eller 2 i artsfredningsbekendtgørelsen.

Miljøstyrelsen har yderligere oplyst, at udsætning af dyr fremgår af naturbeskyttelseslovens § 31, stk. 1, ikke-hjemmehørende dyr ikke må udsættes i naturen uden tilladelse fra Miljøstyrelsen. Miljøstyrelsen vurderer, at i denne sammenhæng er der tale om en planteart, hvormed arten ikke er omfattet af reglerne i naturbeskyttelseslovens § 31, stk. 1.

For planter, der udplantes i søer og vandløb skal der dog i de fleste tilfælde ske en behandling af udplantningen efter naturbeskyttelseslovens § 3, da de kan medføre en tilstandsændring af sø eller vandløb.

Vejstrup Å er egnet til udsætning
Som forberedelse til udsætning af laven har konsulent Erik Tveskov i december 2020 besigtiget Vejstrup Å med henblik på at vurdere vandløbets egnethed til at udsætning samt at få beskæftiget at laven også er forsvundet fra vandløbet ved at eftersøge den på en længere strækning.

Han vurderer, at Vejstrup Å er et flot vandløb med stor fysisk variation. Han fandt ingen laver i vandløbet, men følgende ferskvandssvampe: Spongilla, ephydatia og eunapius og nogle få bladmosser.

Han vurderer også, at tykkelsen af biofilm/aufwuchs på stenene i Vejstrup Å ikke er unormalt stor, og han fandt heller ingen spor af trådalger, hvilket tyder på, at belastningen med næringsstoffer ikke er unormalt høj. Han konkluderer, at Vejstrup Å har en sådan vandkvalitet, at *Verrucaria praetermissa* har mulighed for at klare sig ved en eventuel genintroduktion.

Det foreslås, at laverne udsættes på strækningen fra Lille Mølle ved Vejstrup by og nedstrøms for eksempel på delstrækninger, der ikke er nemme at komme til for besøgende Øhavsstien som går langs vandløbet. Han forslår videre, at laverne besøges med jævne mellemrum med henblik på at vurdere, om de breder sig og om de vokser på de enkelte sten. Hvis der er tegn på mistrivsel kan det overvejes at flytte laverne tilbage til oprindelsesstedet ved Vejle.

Tilladelse til indsamling
Vejle Kommune har bemyndiget Svendborg Kommunes konsulent Erik Tveskov jfr. vandløbslovens § 61 til at færdes ved og i følgende vandløb: Øvre del af Gudenåen, tilløb til Vejle Å, Grejs Å med tilløb og vandløb på sydsiden af Vejle Fjord med henblik på at undersøge udbredelsen af Verrucaria praetermissa.

Såfremt den findes i større antal bemyndiges Erik Tveskov også til at flytte enkelte sten med *Verrucaria praetermissa* til vandløb i Svendborg Kommune. Vejle Kommunes bemyndigelse er vedlagt som bilag 2.

Økonomi
Svendborg Kommune afholder alle udgifter til projektet.

Klagevejledning
Du kan klage over Svendborg Kommunes afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. naturbeskyttelseslovens § 78.

Klagefristen udløber 4 uger efter afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Klagefristen er den 5. april 2021.

Du skal klage digitalt via Klageportalen, som du har adgang til via www.borger.dk eller www.virk.dk eller via Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside: www.naevneneshus.dk

Du logger på Klageportalen med din NEM-ID. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen.

Du kan finde vejledning i brugen af Klageportalen på www.naevnenes-hus.dk. Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der ikke er indsendt via Klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Svendborg Kommune, som videresender anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Det er Miljø- og Fødevareklagenævnet, der træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Andre kan også klage over afgørelsen. Det betyder, at følgende kan klage:

- Ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- Offentlige myndigheder
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Når du klager som privatperson, skal du betale et gebyr på 900 kr. Dette gælder også for en anmodning om genoptagelse. Virksomheder og organisationer skal betale det dobbelte beløb på i alt 1.800 kr.

Hvis du får helt eller delvist medhold, får du gebyret betalt tilbage.
Se vejledningen om gebyrordningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk

Du må ikke udnytte tilladelsen, før klagefristen er udløbet. Vi giver besked så hurtigt som muligt, hvis der bliver klaget. Kommer der klager, må tilladelsen kun udnyttes, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer dette.

Søgsmål
Fristen for eventuelt søgsmål ved domstolene er 6 måneder, jf. § 88, stk. 1, i naturbeskyttelsesloven.

Hvis der er spørgsmål kan Svendborg Kommune kontaktes.

Venlig hilsen

Terkel Broe Christensen

Biolog
Dir. tlf. +4562233438

Bilag

Bilag1: VVM-screeningskema

Bilag 2: Bemyndigelse til undersøgelse af vandløb 2021

Kopi sendt til:

Relevante myndigheder og interesseorganisationer

- Dansk Botanisk Forening, Fynskredsen v/ Lars Christiansen (fynskredsen@botaniskforening.dk)
- Dansk Botanisk Forening – Naturbeskyttelsesudvalget (toni.reese.naesborg@gmail.com)
- Dansk Møllerforening- v./Susanne Jervelund (danskmoller@gmail.com)
- Danmarks Naturfredningsforening (dn@dn.dk)
- Danmarks Naturfredningsforening - Svendborg (svendborg@dn.dk)
- Dansk Ornitologisk Forening – Svendborg (svendborg@dof.dk)
- Dansk Ornitologisk Forening – (natur@dof.dk)
- Svendborg Sportsfiskerforening (post@svendborgsportsfiskerforening.dk)
- Danmarks Sportsfiskerforbund (post@sportsfiskerforbundet.dk)
- Danmarks Sportsfiskerforbund - Fyn, v./Søren Knabe (soren@knabe.dk)
- Ferskvandsfiskeriforeningen (nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk)
- Fiskeriinspektorat ØST (inspektoratoest@fiskeristyrelsen.dk)
- Fiskeriinspektorat ØST- Fredericia v./ Jimmy Langelund Jensen (jlj@fiskeristyrelsen.dk)
- Friluftsrådet (sydfyn@friluftsraadet.dk)
- Svendborg Museum (info@svendborgmuseum.dk)
- Kystdirektoratet (kdi@kyst.dk)
- Naturstyrelsen (nst@nst.dk)
- Vejle Kommune (ANHBO@vejle.dk)